

FELIETON

JÓZEF SZCZEPAŃCZYK
DROŻYZNA+

WYWIAD

Z MIECZYŚLAWEM KASPRZAKIEM
PREZESEM
PODKARPACKIEJ ORGANIZACJI PSL

ZESZYT HISTORYCZNY

ZENON KACZYŃSKI
KIM BYŁ OJCIEC
MAKSYMILIAN MARIA KOLBE?

UKAZUJE SIĘ OD 1931 R.

DWUTYGODNIK

12 - 25 PAŹDZIERNIKA 2021 R. (NR 21)

ZIELONY SZTANDAR

A Polska winna trwać wiecznie

W. WILOS

ISSN 0137-9399 INDEX 384070

CENA: 6 ZŁ (W TYM 8% VAT)

GOSPODARKA GŁUPCZE!

ISSN 0137-9399

9 770137 939108

PROF. CZESŁAW SKOWRONEK

POLSKI PRZEMYSŁ MLECZARSKI – ZNACZĄCA BRANŻA PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO

Przemysł mleczarski należy do ważniejszych branż przemysłu spożywczego. Jest przykładem dynamicznie rozwijającej się branży przemysłowej w okresie polskiej transformacji systemowej. Jest dostawcą szerokiej gamy produktów spożywczych, które codziennie znajdują się na stole każdej polskiej rodziny. Z drugiej zaś strony jest odbiorcą mleka, podstawowego produktu rolnictwa. Przedsiębiorstwa tego przemysłu działają na konkurencyjnym rynku, a sprostanie jego wymogom jest szczególnie trudne, wymaga determinacji w działaniu, odczytywaniu przyszłych szans, a nade wszystko zagrożeń. Stale doskonalsza i rozszerzana bogata oferta produktowa, a także jej znaczący udział w wydatkach gospodarstw domowych na produkty żywnościowe, uzasadniają bliższe spojrzenie na ten przemysł.

Treść tego tekstu pochodzi od obserwatora zewnętrznego tego przemysłu i wskazuje na pewne zjawiska

w oparciu o niektóre dane publikowane przez GUS, a także inne źródła.

Przytoczone niżej dane dotyczą lat 2019-2020. Jest to okres szczególny, naznaczony zwłaszcza w 2020 r. szczególnymi zdarzeniami. Epidemia koronawirusa, ograniczenia działalności gospodarczej, szczególnie dotkliwe w wielu branżach będących także odbiorcami produktów mleczarskich (hotele, gastronomia, handel) miały także wpływ na działalność przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego.

Niżej przytaczam kilka podstawowych wielkości charakteryzujących wyniki przemysłu mleczarskiego.

Skup mleka krowiego w 2020 r. wyniósł 12,1 mld litrów i był wyższy o 2,2 proc. (dane GUS) w stosunku do 2019 r. A więc od strony surowcowej nie wystąpiły negatywne tendencje.

We wszystkich podstawowych grupach produktów mleczarskich występują zmienne tendencje.

TABELA 1. PRODUKCJA 4 (CZTERECH) PODSTAWOWYCH GRUP PRODUKTÓW MLECZARSKICH

	2019	2020	Zmiana w %
▪ Mleko w mln hektolitrow	34,5	34,3	99,4
▪ Masło w tys. ton	237	240	101,3
▪ Sery dojrzewające w tys. ton	373	339	91,0
▪ Sery niedojrzewające i twaróg	481	481	100,0

Powyższe dane zawarte w tabeli 1 wskazują na stabilizację poziomu podstawowych produktów przemysłu mleczarskiego w dwu porównywanych latach.

Warto wskazać, że cały przemysł spożywczy skutecznie przewycięzał ograniczenia wywołane epidemią COVID-19. Przychody ze sprzedaży produktów i towarów tego przemysłu w 2020 r. wyniosły 215 mld zł i były wyższe o 2,4 proc. w stosunku do 2019 r., w całym zaś przemyśle były one niższe o blisko 3 proc.

Na pozytywną ocenę zasługuje także wynik finansowy netto (po opodatkowaniu), który w całym przemyśle spożywczym wyniósł 8,4 mld zł i był wyższy o 17 proc. w stosunku do 2019 r. Ale należy wskazać, że poziom rentowności tego przemysłu nie jest wysoki. Relacjonując wynik netto do przychodów ze sprzedaży uzyskamy poziom rentowności sprzedaży w wysokości 3,9 proc., zaś wskaźnik ten dla całego przemysłu wynosi 5,7 proc.

Nie dysponuje pełnymi wynikami finansowymi dla całego przemysłu mleczarskiego. Wydaje się, że będzie interesujące przytoczenie kilku liczb charakteryzujących sytuację finansową największych polskich firm przemysłu mleczarskiego.

Dziennik „Rzeczpospolita” corocznie w końcu maja publikuje „Listę 500” polskich największych firm pod względem wielkości przychodów. W maju 2020 r. opublikowano listę za 2019 r. Mając na względzie stabilność wyników całego przemysłu spożywczego, a także poziom produkcji głównych produktów przemysłu mleczarskiego, można w przybliżeniu wskazać, że rok 2020 nie przyniósł niekorzystnych zmian w tym przemyśle.

Mając na względzie wymienione dane, a także inne, których nie przytaczam, a które znajdują się w publikacji listy „500” można wskazać na kilka charakterystycznych faktów.

Cały przemysł spożywczy skutecznie przewycięzał ograniczenia wywołane epidemią COVID-19. Przychody ze sprzedaży produktów i towarów tego przemysłu w 2020 r. wyniosły 215 mld zł i były wyższe o 2,4 proc. w stosunku do 2019 r. w całym zaś przemyśle były one niższe o blisko 3 proc.

- Pięć największych przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego uzyskało w 2019 r. przychody ze sprzedaży w łącznej kwocie ponad 12 mld zł; były one wyższe w przedziale 5-10 proc. w poszczególnych jednostkach w stosunku do roku 2018.
- Udział sprzedaży na eksport wyniósł w „Mlekwicie” 40 proc., a w „Mlekpole” ponad 20 proc., w pozostałych jednostkach nie był znaczący.
- Dwie największe firmy nie ujawniły swoich wyników finansowych, trudno ocenić poziom rentowności. W pozostałych trzech wynik netto jest niewielki w relacji do przychodów.
- Wymienione firmy inwestują w rozwój, a ich nakłady inwestycyjne wyniosły 677 mln zł, zaś w całym prze-

TABELA 2. PIĘĆ NAJWIĘKSZYCH PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁU MLECZARSKIEGO W 2019 R.

	Przychody ze sprzedaży	Wynik finansowy netto	Nakłady inwestycyjne
1. Grupa „Mlekwita” Wysokie Mazowieckie	5.218	b.d.	326
2. Sp. Mleczarska „Mlekpole” Grajewo	4.294	b.d.	208
3. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Piątnica	1.327	15	80
4. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Sierpc	685	12	19
5. Spółdzielnia Mleczarska „Spomlek” Radzyń Podlaski	582	0,5	44

myśle spożywczym nakłady inwestycyjne w 2019 r. wyniosły 8,1 mld zł, czyli na wymienione 5 firm przemysłu mleczarskiego przypada ponad 8 proc. Należy wskazać, że w 2020 r. nakłady inwestycyjne w całym przemyśle spożywczym zmniejszyły się nieznacznie, gdyż o 2,7 proc.

Należy wskazać, że 3 największe przedsiębiorstwa przemysłu mleczarskiego są zlokalizowane w województwie podlaskim, na które przypada ok. 25 proc. całości skupu mleka w kraju. Taki układ integracji sprzyja, tak producentom mleka, jak też jego przetwórcom.

Polski przemysł mleczarski charakteryzuje się wieloma innymi pozytywnymi cechami:

Struktura własności w tym przemyśle wskazuje na zdecydowaną przewagę kapitału krajowego.

Większość przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego, to spółdzielnie, członkami których są także rolnicy – dostawcy mleka.

Cały przemysł spożywczy, w tym także przemysł mleczarski są szczególnie ważnym eksporterem wyrobów rolno-spożywczych. Eksport ten w 2020 r. wyniósł blisko 34 mld euro, zwiększył się o 7 proc. i stanowił 14,3 proc. całego polskiego eksportu (237,5 mld euro). Godzi się wskazać, że nadwyżka eksportu nad importem w tej grupie towarów wynosi 6-7 mld euro rocznie.

Przemysł mleczarski funkcjonuje pod silną presją konkurencji rynkowej, tak po stronie dostaw, zwłaszcza zaś sprzedaży. Spółdzielczy charakter wielu przedsiębiorstw tego przemysłu pozwala na wiązanie producentów-dostawców mleka z jego przetwórstwem dla odnoszenia wspólnego sukcesu rynkowego.

Należy podkreślić szczególne cechy przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego.

- Integracja łańcucha dostaw surowca, przetwarzania i dystrybucji produktów gotowych.
- Postępująca koncentracja przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego, czego wyrazem jest choćby 5 wymienionych przedsiębiorstw, których łączna sprzedaż przekracza 12 mld zł.
- Rozwinięte własne procesy logistyczne, obejmujące

zakup i dostawy surowcowe, jak też dystrybucji gotowych produktów.

- Znaczny udział własnego transportu w obsłudze procesów zakupu i dostaw, jak też w dystrybucji.
- Rozwinięta sieć dystrybucyjna obejmująca centra logistyczne, dystrybucyjne, hurtowe, zapewniające rozwiniętą strukturę utrzymywania zapasów, która pozwala na płynność dostaw do finalnych odbiorców (sieci handlowe).
- Sprostanie współczesnym wymogom zmian w strukturze sprzedaży i wzrastającym udziale zakupów internetowych (e-commerce).
- Inwestycje skierowane na automatyzację i robotyzację procesów produkcji, a także magazynowania i dystrybucji.
- Sprostanie współczesnym wymogom łańcuchów dostaw i produkcji. Nie ma procesów podstawowych i pomocniczych. W zintegrowanym systemie produkcyjno-logistycznym każde ogniwo jest tak samo ważne, w myśl zasady, że „moc łańcucha jest mocą najsłabszego ogniwa” lub „prędkość konwoju jest „prędkością najwolniejszego statku”.

Oto garść informacji, opinii i ocen funkcjonowania polskiego przemysłu mleczarskiego widziana przez zewnętrznego obserwatora, konsumenta wyrobów tego przemysłu.

Prof. zw. dr hab. Czesław Skowronek – ekonomista, specjalności: analiza ekonomiczno-finansowa, logistyka, rachunkowość. W latach 1969-1986 dyr. instytutu. Nauczyciel akademicki, w latach 1990-2008 na Wydz. Ekonomicznym UMCS w Lublinie. W latach 1986-1991 podsekretarz stanu w dwu ministerstwach. Prezes Agencji Rezerw Materiałowych w latach 1992-2003. Autor licznych publikacji: monografie, podręczniki, artykuły naukowe i popularno-naukowe. Promotor ponad 200 prac magisterskich i licencjackich, a także 8 prac doktorskich. Czynnny nauczyciel akademicki – Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa.

